

Tvrziště Klobouk

Nechvalín, okr. Hodonín, Jihomoravský kraj

14. století – přelom 15. a 16. století

0,2 km

Navigační bod: N 49°3'10.15", E 17°4'27.16".

Přístup: Tvrziště je zdaleka viditelnou dominantou na západním konci obce, kde mezi posledními domy a zemědělskými stavbami vede polní cesta, která obkružuje kopec a směřuje nahoru až k lokalitě.

Význam: Doklad výrazného tvrziště netypické dvojdielné dispozice.

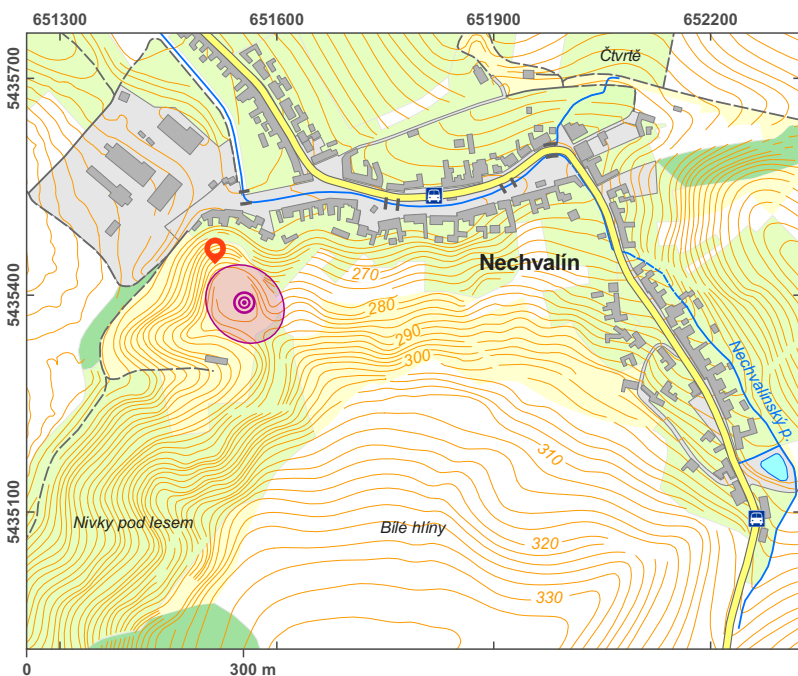
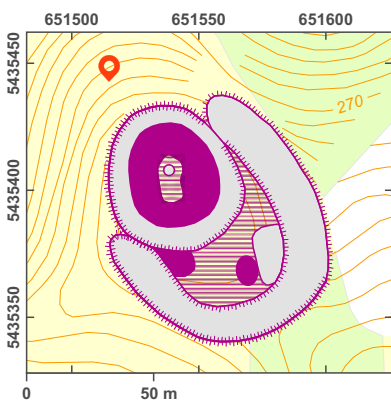
Historie: První písemná zpráva o Nechvalínu pochází ze 13. století. Většina badatelů se však přiklání k názoru, že lokalita byla osídlena daleko dříve. Není vyloučeno, že zde již v raně středověkém období stál *dvorec. Tento předpoklad vychází z nálezů čtyř hrobů s meči, datovaných do velkomoravského období, které v rámci nedalekého pohřebiště prozkoumal v 70. letech 20. století Z. Klanica. Na takto příhodném místě byla pak ve středověku vybudová-

na tvrz, a to zřejmě již před polovinou 14. století, což je možné odvodit z toho, že v listinách z let 1318–1341 se uvádí Zbyněk z Nechvalína. Další písemná zpráva se váže k roku 1368, kdy Nechvalín prodal Ondřej z Nechvalína Hynkovi z Lipé, avšak do 10 let jej získal zpět. Jako další majitel je v roce 1407 uváděn Čeněk z Nechvalína. Během 15. století se zde vystřídalo více majitelů a posledním z nich byl roku 1505 Václav z Pačlavic. V roce 1529, kdy byl Nechvalín prodán olomouckému biskupství, je již panské sídlo uváděno jako pustá tvrz. Přestože z prostoru tvrziště pocházejí nálezy ze 13. až 15. století, přesné časové vymezení existence zdejšího panského sídla by bylo možné určit pouze na základě cíleného rozsáhlého archeologického výzkumu. S tvrzí v Nechvalíně se setkáváme ještě v písemných pramenech z 16.–17. století jako se sídlem leníků olomouckého biskupství, jedná se však již o jiné sídlo, které stávalo

někde kolem hospodářského dvora. Tvrz v Nechvalíně uvedl poprvé do literatury J. Vrba v roce 1930, dále se touto problematikou zabývali V. Nekuda, J. Unger a M. Plaček, poslední z nich přinesl shrnutí dosavadních poznatků v encyklopedii z roku 2001.

Popis: Pozůstatky *tvrze typu *motte se nacházejí nedaleko od jihozápadního konce obce na výrazném zatravněném kopci, zvaném Klobouk či Hradisko, v nadmořské výšce 291 m nad mořem. Díky nezalesněnému terénu je prostým okem zřetelně vidí-

telná jeho opevněná dvojdielná dispozice, sestávající z jádra na severní a z *předhradí na jižní straně. Tato dispozice je u venkovských sídel drobných feudálů vzácná, protože převažují lokality s prostou jednoduchou strukturou, tvořenou obytným prostorem, který bývá opevněn *valem a příkopem. U sídel s dvoudílnou dispozicí je k obytnému jádru přidáno ještě opevněné předhradí, které plnilo funkci hospodářského zázemí a tvořilo další ochrannou bariéru sídla v případě jeho vnějšího napadení. Oválné předhradí s rozměry 45 × 38 m je chráněno šijovým příkopem, širokým až 15 m a hlubokým 3 m, doplněným valem; toto opevnění je nejzřetelnější na jeho jihozápadní straně. Ve východní části předhradí je terén snížen v místech, kde pravděpodobně stály hospodářské budovy. Na severozápadní straně předhradí k příkopu přiléhá trojúhelníková vyvýšenina, která je zřejmě pozůstatkem po mostě, spojujícím předhradí s jádrem panského sídla. Obytným prostorem byla oválná vyvýšenina s rozměry 10 × 15 m, uprostřed níž se jako sníženina projevuje zřejmě pozůstatek zde stojícího věžovitého objektu, který byl podle zjištění provedené sondáže dřevěný, s cihlovou podlahou a prejzovou střechou. Celé jádro tvrze je obehnané valem a příkopem, širokým 23 m a hlubokým 4,5 m. [dv]

↑ Letecký pohled na lokalitu v zimě. Foto M. Bálek 2001

↑ Pohled na jádro hrádku z předhradí. Foto R. Hrich 2015

Literatura: Unger 1975; Nekuda – Unger 1981; Plaček 2001.

Okolí:

(1) Věteřov (HO), tvrzíště Na Valech: N 49°1'32.88", E 17°3'35.42" (3,2 km).

(2) Věteřov (HO), Nové hory – výšinné sídliště ze starší doby bronzové: N 49°1'32.48", E 17°3'54.24" (3,2 km).

(3) Sobůlky (HO), Vala – pravěké hradiště a pozůstatky středověkého hrádku: N 49°1'19.84", E 17°4'15.70" (3,4 km).

(4) Sobůlky (HO), tvrzíště Turecký kopec: N 49°1'16.74", E 17°4'36.79" (3,5 km).